

četvrtak, 9. lipnja 2022.

P9_TA(2022)0243

Prijetnje pravu na pobačaj u svijetu: moguće ukidanje prava na pobačaj u SAD-u od strane Vrhovnog suda

Rezolucija Europskog parlamenta od 9. lipnja 2022. o prijetnjama pravu na pobačaj u svijetu: moguće ukidanje prava na pobačaj u SAD-u od strane Vrhovnog suda (2022/2665(RSP))

(2022/C 493/12)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966.,
- uzimajući u obzir Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966.,
- uzimajući u obzir Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979.,
- uzimajući u obzir Međunarodnu konvenciju o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965.,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima djeteta iz 1989.,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a protiv mučenja i drugih oblika okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1984.,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom iz 2006.,
- uzimajući u obzir UN-ove ciljeve održivog razvoja dogovorene 2015., a posebno ciljeve 1., 3. i 5. o iskorjenjivanju siromaštva, o dobrom zdravlju i dobrobiti odnosno o rodnoj ravnopravnosti,
- uzimajući u obzir Pekinšku platformu za djelovanje iz 1995. i ishode njezinih revizijskih konferencija,
- uzimajući u obzir Međunarodnu konferenciju o stanovništvu i razvoju (ICPD) održanu u Kairu 1994., njezin Program djelovanja i ishode njezinih revizijskih konferencija,
- uzimajući u obzir sastanak na vrhu konferencije ICPD+25 u Nairobiju 2019. pod nazivom „Brže ispunjavanje obećanja” i obveze dionika u pogledu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava,
- uzimajući u obzir seriju informacija o seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima Ureda visoke povjerenice UN-a za ljudska prava (OHCHR) iz 2020.,
- uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima iz 1950.,
- uzimajući u obzir smjernice Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) iz 2015. naslovljene „Safe abortion: technical and policy guidance for health systems” (Siguran pobačaj: tehničke i političke smjernice za zdravstvene sustave),
- uzimajući u obzir smjernice SZO-a od 8. ožujka 2022. naslovljene „Abortion care guideline” (Smjernice za skrb povezanu s pobačajem),
- uzimajući u obzir izjavu Ureda visoke povjerenice UN-a za ljudska prava (OHCHR) od 14. rujna 2021. naslovljenu „UN experts denounce further attacks against right to safe abortion and Supreme Court complicity” (Stručnjaci UN-a osuđuju daljnje napade na pravo na siguran pobačaj i suučesništvo Vrhovnog suda),
- uzimajući u obzir izvješće Fonda UN-a za stanovništvo (UNFPA) o stanju svjetskog stanovništva iz ožujka 2022. naslovljeno „Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy” (Vidjeti skriveno: Argumenti za djelovanje u slučaju zanemarene krize neželjenih trudnoća),

četvrtak, 9. lipnja 2022.

- uzimajući u obzir izvješće organizacije Pew Research Center od 6. svibnja 2022. naslovljeno „America’s Abortion Quandary” (Američka dilema o pobačaju),
- uzimajući u obzir Ustav Sjedinjenih Američkih Država,
- uzimajući u obzir presudu u predmetu *Roe/Wade*, 410 US 113 (1973.),
- uzimajući u obzir početni nacrt mišljenja većine Vrhovnog suda Sjedinjenih Američkih Država br. 19-1392 ⁽¹⁾, koji je sudac Samuel Alito sastavio o predmetu *Thomas E. Dobbs, državni službenik za zdravlje Ministarstva zdravstva savezne države Mississippi i dr. / Jackson Women’s Health Organisation i dr.*, iz veljače 2022., koji je u svibnju 2022. procurio u medije,
- uzimajući u obzir prijedlog zakona tekšaškog Senata br. 8 (SB 8) i povezani prijedlog zakona br. 1515 (HB 1515) pod nazivom „Relating to abortion, including abortions after detection of an unborn child’s heartbeat; authorizing a private civil right of action” (O pobačaju, uključujući pobačaje nakon pojave otkucaja srca nerođenog djeteta; odobrenje privatnoga građanskog prava na tužbu) iz rujna 2021.,
- uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe iz 2014. o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja,
- uzimajući u obzir članak 2. Ugovora o Europskoj uniji,
- uzimajući u obzir Povelju o temeljnim pravima Europske unije iz 2009. („Povelja”),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. listopada 2021. o zakonu američke savezne države Teksasa o pobačaju ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. lipnja 2021. o stanju u pogledu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u EU-u u kontekstu zdravlja žena ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. studenoga 2021. o prvoj obljetnici *de facto* zabrane pobačaja u Poljskoj ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. veljače 2019. o nazadovanju u području prava žena i rodne ravnopravnosti u EU-u ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Akcijski plan EU-a o rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena u vanjskim odnosima za razdoblje 2021. – 2025. (GAP III),
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. veljače 2021. o predstojećim izazovima u području prava žena u Europi: više od 25 godina od donošenja Pekinške deklaracije i platforme za djelovanje ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 5. svibnja 2022. o posljedicama koje rat u Ukrajini ostavlja na žene ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,

⁽¹⁾ <https://www.politico.com/news/2022/05/02/supreme-court-abortion-draft-opinion-00029473>

⁽²⁾ SL C 132, 24.3.2022., str. 189.

⁽³⁾ SL C 81, 18.2.2022., str. 43.

⁽⁴⁾ SL C 205, 20.5.2022., str. 44.

⁽⁵⁾ SL C 449, 23.12.2020., str. 102.

⁽⁶⁾ SL C 465, 17.11.2021., str. 160.

⁽⁷⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0206.

četvrtak, 9. lipnja 2022.

- A. budući da je prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije pobačaj ključan element sveobuhvatnih zdravstvenih usluga i da je oko 45 % svih pobačaja nesigurno, kojih se 97 % obavlja u zemljama u razvoju ⁽⁸⁾; budući da se prema podacima UNFPA-e ⁽⁹⁾ procjenjuje da se svake godine dogodi 121 milijun neželjenih trudnoća, a njih više od 60 % završi pobačajem; budući da su posljednjih godina protivnici seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava te autonomije žena ostvarili velik utjecaj na nacionalno pravo i politiku, pri čemu su na globalnoj razini, među ostalim i u nekoliko država članica, zabilježene inicijative za nazadovanje prava; budući da tom nazadovanju u pogledu prava žena na pobačaj, koje se događa diljem svijeta, također doprinosi uspon krajnje desnice;
- B. budući da je Odbor za ukidanje diskriminacije žena primijetio da kriminalizacija pružanja pobačaja nema odvrćajući učinak; budući da, kako navodi Radna skupina UN-a o diskriminaciji žena i djevojčica, ako je pobačaj kriminaliziran i podložan pravnim ograničenjima, siguran prekid trudnoće nije moguć za sve žene zbog njihove socioekonomske situacije te time postaje povlastica za žene u socioekonomski boljem položaju, dok su žene s ograničenim sredstvima prisiljene pribjegavati nesigurnim i tajnim pobačajima, čime se ugrožavaju njihov život i zdravlje; budući da je prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije „udio nesigurnih pobačaja znatno veći u zemljama s vrlo restriktivnim zakonima o pobačaju nego u zemljama s manje restriktivnim zakonima” ⁽¹⁰⁾;
- C. budući da su nesigurni pobačaji glavni uzrok smrtnih slučajeva i morbiditeta roditelja koji se može spriječiti; budući da je nemogućnost pristupa sigurnoj i zakonitoj skrbi povezanoj s pobačajem ključno pitanje javnog zdravlja i ljudskih prava; budući da zabrana pobačaja i prisiljavanje žena da pribjegavaju nesigurnim i tajnim pobačajima dovodi do povećane smrtnosti i morbiditeta roditelja;
- D. budući da je Vrhovni sud Sjedinjenih Američkih Država uspostavio presedan u povijesnom predmetu *Roe/Wade* (1973.), koji je kasnije potvrđen u predmetima *Planned Parenthood / Casey* (1992.) i *Whole Woman's Health / Hellerstedt* (2016.), čime se u SAD-u jamči ustavno pravo na legalni pobačaj prije nego što je fetus sposoban preživjeti izvan maternice; budući da bi se početnim nacrtom mišljenja većine Vrhovnog suda, koji je nedavno procurio u javnost, a sastavio ga je sudac Samuel Alito o predmetu *Thomas E. Dobbs, državni službenik za zdravlje Ministarstva zdravstva savezne države Mississippi / Jackson Women's Health Organization*, poništila presuda u predmetu *Roe/Wade* i smanjila ustavna prava u SAD-u; budući da se očekuje da će Vrhovni sud konačnu presudu donijeti do kraja lipnja 2022.; budući da nacrt mišljenja koji je procurio u javnost predstavlja najnegativniji ishod za prava na pobačaj u odnosu na to što bi Vrhovni sud mogao presuditi jer državama dopušta zabranu pobačaja u bilo kojem trenutku trudnoće i otvara mogućnost potpune zabrane pobačaja, čime bi se za žene, djevojke i djevojčice u SAD-u ukinula zaštita koju uživaju na temelju postojećih prava;
- E. budući da bi odluka Vrhovnog suda koja bi mogla poništiti presudu *Roe/Wade* utjecala na živote žena, djevojaka i djevojčica diljem SAD-a, a štetne posljedice najviše bi osjetile osobe u ranjivom položaju; budući da bi poništavanje presude *Roe/Wade* moglo negativno utjecati i na druge aspekte seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava; budući da bi ograničenja ili zabrana prava na pobačaj u SAD-u nerazmjerno utjecali na siromašne žene, posebno žene iz rasnih zajednica, uključujući crkinje, žene iz hispanskih i autohtonih zajednica, te na žene iz ruralnih područja, LGBTIQ osobe, žene s invaliditetom, adolescentice, migrantice, uključujući nezakonite migrantice, te kućanstva sa samohranim roditeljem koje vode žene; budući da javne usluge pobačaja mogu pružiti univerzalan pristup sigurnom i zakonitom pobačaju za sve žene, uključujući one u ranjivom socioekonomskom položaju;

⁽⁸⁾ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion>

⁽⁹⁾ Izvješće UNFPA-e o stanju svjetskog stanovništva, *Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy* (Vidjeti skriveno: Argumenti za djelovanje u slučaju zanemarene krize neželjenih trudnoća), ožujak 2022.

⁽¹⁰⁾ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion>

četvrtak, 9. lipnja 2022.

- F. budući da nacrt mišljenja Vrhovnog suda koji je procurio u javnost slijedi nedavne neumoljive napore na razini saveznih država za ograničavanje i zabranu prava na pobačaj u SAD-u te budući da su od 2011. savezne države SAD-a donijele gotovo 500 zakona kojima se ograničava pristup pobačaju; budući da će ograničenja pristupa pobačaju prisiliti osobe, posebno one koje nemaju dovoljno sredstava ili informacija, na duga putovanja, na zadržavanje trudnoće protiv njihove volje ili na nesigurne pobačaje koje provode same kod kuće, čime bi također bile izložene riziku od kaznene istrage i progona;
- G. budući da je Teksas nedavno usvojio takozvani prijedlog zakona Senata br. 8 (SB 8), kojim se zabranjuje pobačaj nakon fetalne srčane aktivnosti, tj. nakon otprilike šest tjedana trudnoće, bez mogućnosti iznimke u slučaju silovanja i incesta ili ako je zdravstveno stanje fetusa takvo da je sigurno da neće preživjeti nakon rođenja; budući da je Vrhovni sud SAD-a dopustio da taj zakon stupi na snagu i da je Teksas uspio izbjeći sudsku ocjenu njegove ustavnosti time što provođenje zakona nije odgovornost državnih dužnosnika, već se uvodi pravna mogućnost da građani, za naknadu u iznosu od 10 000 USD, tuže svakoga tko pruži skrb povezanu s pobačajem ili nekome pomogne da dođe do pobačaja kojim se krši ta zabrana, jer je zakon teže osporiti kada ne postoji samo jedan subjekt odgovoran za njegovu provedbu; budući da se odredbom kojom se građanima omogućuje da tuže svakoga tko pruža usluge pobačaja otvara golema mogućnost za uznemiravanje;
- H. budući da je najmanje 12 država donijelo, uvelo ili obavijestilo o svojoj namjeri da uvede zakone koji kopiraju teksaški zakon SB 8; budući da su zakonodavci država Idaho i Oklahoma nedavno donijeli zakone kojima se zabranjuje pobačaj po uzoru na zakon SB 8, uključujući, u slučaju Oklahome, od trenutka oplodnje;
- I. budući da bi, ako Vrhovni sud odluči poništiti presudu *Roe/Wade*, o zakonitosti pobačaja opet odlučivale države; budući da je 13 saveznih država već donijelo zakone, koji još nisu provedivi, kojima se zabranjuje pobačaj, čiji je cilj da se u slučaju poništenja presude *Roe/Wade* odmah zabrani ili ograniči pristup pobačaju; budući da će ukupno 26 saveznih država, uključujući tih 13 država, sigurno ili vjerojatno ograničiti ili zabraniti pobačaj ako se ukine ustavna zaštita, s obzirom na to da bi druge države mogle pokušati ponovno aktivirati zakone donesene prije 1973., kao što su Michigan, Wisconsin i Zapadna Virginija, ili provoditi nedavno donesena ograničenja u vezi s pobačajem koja su blokirali sudovi, kao što su Alabama, Georgija, Iowa, Ohio i Južna Karolina;
- J. budući da se gotovo svi smrtni slučajevi uzrokovani nesigurnim pobačajima događaju u zemljama u kojima je pobačaj strogo ograničen; budući da se procjenjuje da će se do druge godine nakon što zabrana stupi na snagu u SAD-u godišnji broj smrtnih slučajeva roditelja zbog nesigurnih pobačaja povećati za 21 % ⁽¹¹⁾; budući da se takvi smrtni slučajevi mogu u potpunosti izbjeći;
- K. budući da su u svijetu komplikacije povezane s trudnoćom i porodom glavni uzrok smrti adolescentica u dobi od 15 do 19 godina; budući da je Odbor UN-a za prava djeteta ⁽¹²⁾ pozvao savezne države da dekriminaliziraju pobačaj i pobrinu se za to da djevojke i djevojčice imaju pristup zakonitim i sigurnim uslugama pobačaja; budući da bi moguće zabrane pobačaja mogle dovesti do ponovnog porasta stope tinejdžerskih trudnoća u SAD-u; budući da je puno veća vjerojatnost da će majke tinejdžerke prekinuti školovanje i biti nezaposlene, čime se pogoršava začarani krug siromaštva;
- L. budući da u kontekstu mogućeg poništenja presude *Roe/Wade* raste zabrinutost u pogledu zaštite podataka; budući da se s pomoću aplikacija za praćenje menstrualnog ciklusa ili alata za geolokaciju i tražilica mogu prikupljati podaci o osobama koje se nalaze u blizini klinika za pobačaj, koje su kupile tablete za pobačaj ili tražile povezane informacije; budući da bi se za te radnje osobe moglo označiti ili bi se prikupljene informacije mogle koristiti protiv njih ⁽¹³⁾;

⁽¹¹⁾ <https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/>

⁽¹²⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, Opća napomena br. 20 od 6. prosinca 2016. o provedbi prava djeteta tijekom adolescencije, točka 60.

⁽¹³⁾ <https://www.vice.com/en/article/m7vzjb/location-data-abortion-clinics-safegraph-planned-parenthood>

četvrtak, 9. lipnja 2022.

- M. budući da nevladine organizacije (NVO) i konzervativne skupine za strateško promišljanje koje pripadaju američkoj kršćanskoj desnici na globalnoj razini financiraju pokret protiv prava izbora; budući da je riječ o velikom iznosu sredstava; budući da bi poništavanje presude u predmetu *Roe/Wade* moglo potaknuti veći priljev novca te još veći pritisak skupina protiv prava izbora diljem svijeta;
- N. budući da, ako Vrhovni sud poništi presudu u predmetu *Roe/Wade*, to može ohrabriti ili potaknuti pokrete protiv prava izbora da vrše pritisak na vlade i sudove izvan SAD-a kako bi se smanjila prava na pobačaj i ugrozila važna dostignuća ostvarena posljednjih desetljeća, u kojima je više od 60 zemalja⁽¹⁴⁾ provelo reforme svojih zakona i politika o pobačaju kako bi se uklonila ograničenja i prepreke;
- O. budući da je unatoč općem napretku u zaštiti seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava diljem svijeta, uključujući Europu, nazadovanje u pogledu prava na pristup sigurnom i zakonitom pobačaju razlog ozbiljne zabrinutosti; budući da bi poništavanje presude *Roe/Wade* moglo osnažiti pokret protiv pobačaja u Europskoj uniji; budući da je Poljska jedina država članica EU-a koja je iz svojih zakona uklonila razloge za pobačaj kada je 22. listopada 2020. nelegitimni Ustavni sud donio odluku o ukidanju dugogodišnjih prava poljskih žena, čime je *de facto* uvedena zabrana pobačaja; budući da je pobačaj zabranjen u Malti; budući da medicinski pobačaj u ranoj trudnoći u Slovačkoj nije zakonit, a u Mađarskoj nije moguć; budući da se pristup pobačaju narušava i u Italiji⁽¹⁵⁾; budući da se u drugim državama članicama EU-a, primjerice nedavno u Hrvatskoj, uskraćuje pristup skrbi povezanoj s pobačajem⁽¹⁶⁾; budući da je od ključne važnosti da Europska unija i njezine države članice brane seksualno i reproduktivno zdravlje i prava te da naglašavaju da su prava žena neotuđiva i da ih se ne može ukinuti ili umanjiti; budući da je ključno da Unija i njezine države članice nastave ostvarivati napredak u jamčenju pristupa sigurnoj, zakonitoj i pravovremenoj skrbi povezanoj s pobačajem u skladu s preporukama i podacima Svjetske zdravstvene organizacije;
- P. budući da seksualna i reproduktivna prava, uključujući siguran i zakonit pobačaj, predstavljaju temeljno pravo; budući da kriminalizacija, odgađanje i uskraćivanje pristupa sigurnoj i zakonitoj skrbi povezanoj s pobačajem predstavljaju oblik nasilja nad ženama, djevojkama i djevojčicama; budući da je više tijela za ljudska prava istaknulo da se uskraćivanje sigurnog i zakonitog pobačaja može smatrati mučenjem ili okrutnim, neljudskim i ponižavajućim postupanjem; budući da bi nesigurne pobačaje sa smrtnim ishodom trebalo smatrati „rodno uvjetovanim ubojstvima, žrtve kojih su isključivo žene, i to kao posljedica zakonski propisane diskriminacije”⁽¹⁷⁾;
- Q. budući da međunarodna tijela za ljudska prava opetovano i dosljedno ističu da su kriminalizacija i ograničenja pobačaja u suprotnosti s međunarodnim obvezama država u pogledu ljudskih prava, koja su zaštićena međunarodnim i europskim pravom o ljudskim pravima, kao što su Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena i Europska konvencija o ljudskim pravima; budući da prisiljavanje žena da traže tajne pobačaje, putuju u druge zemlje radi tog postupka ili da svoju trudnoću iznesu do kraja protiv svoje volje predstavlja kršenje ljudskih prava žena, djevojaka i djevojčica na život, tjelesni i duhovni integritet, jednakost, nediskriminaciju i zdravlje; budući da se načelom nenazadovanja prava, koje proizlazi iz međunarodnog prava, saveznim državama zabranjuje poduzimanje koraka kojima se podrivaju, ograničavaju ili uklanjaju postojeća prava u području rodne ravnopravnosti te seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava;

⁽¹⁴⁾ <https://reproductiverights.org/maps/worlds-abortion-laws/>

⁽¹⁵⁾ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc; [http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI\(2018\)608853_EN.pdf](http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf)

⁽¹⁶⁾ <https://www.roda.hr/udruga/dokumentacijski-centar/reakcije/zahtjevi-organizacija-civilnog-drustva-za-dostupan-siguran-i-legalan-prekid-trudnoce-u-rh.html>

⁽¹⁷⁾ https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FHRBodies%2FHRC%2FRegularSessions%2FSession35%2FDocuments%2FA_HRC_35_23_AUV.docx&wdOrigin=BROWSELINK https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FHRBodies%2FHRC%2FRegularSessions%2FSession35%2FDocuments%2FA_HRC_35_23_AUV.docx&wdOrigin=BROWSELINK

četvrtak, 9. lipnja 2022.

- R. budući da se u izjavi stručnjaka UN-a iz rujna 2021. ⁽¹⁸⁾ ističe da su „ljudska prava žena temeljna prava koja se ne mogu podrediti kulturnim, vjerskim ili političkim razmatranjima” te se navodi da je „utjecaj ideološki i vjerski motiviranog uplitanja u pitanja javnog zdravlja posebno štetan za zdravlje i dobrobit žena, djevojaka i djevojčica”;
- S. budući da su jamčenje pristupa sveobuhvatnom seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, dobi primjerenom sveobuhvatnom seksualnom odgoju i obrazovanju o odnosima te s time povezanim uslugama, uključujući planiranje obitelji, kontracepcijske metode te siguran, zakonit i besplatan pobačaj, kao i poštovanje autonomije svake osobe i njezine sposobnosti da donosi slobodne i informirane odluke o svojem tijelu i životu preduvjet za postizanje rodne, socijalne i ekonomske ravnopravnosti; budući da ravnopravan pristup skrbi u vezi s pobačajem omogućuje ženama da bolje upravljaju svojim tijelima i povećava njihovu sposobnost da poboljšaju svoju gospodarsku dobrobit;
- T. budući da su rodna ravnopravnost, okončanje siromaštva i iskorištavanja u svijetu te osiguravanje zdravog života i dobrobiti za sve temeljni ciljevi utvrđeni u ciljevima održivog razvoja br. 5, 1 i 3; budući da su, konkretnije, jamčenje univerzalnog pristupa seksualnom i reproduktivnom zdravlju te uklanjanje svih oblika nasilja i štetnih praksi usmjerenih protiv žena i djevojčica podciljevi u okviru ciljeva održivog razvoja br. 3 i 5; budući da su sve države članice UN-a, uključujući SAD i države članice EU-a, preuzele dužnosti i obveze u pogledu poštovanja i promicanja tih ciljeva održivog razvoja i njihovih podciljeva;
1. oštro osuđuje nazadovanje u području prava žena te seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava koje se događa na globalnoj razini, među ostalim u SAD-u i nekim državama članicama EU-a; podsjeća da su seksualno i reproduktivno zdravlje i prava temeljna ljudska prava koja bi trebalo štiti i ojačati i koja se ni na koji način ne smiju oslabiti ili ukinuti; duboko je zabrinut osobito zbog mjere u kojoj će takve zabrane doprinijeti traumi koju proživljavaju žrtve silovanja i incesta;
 2. izražava snažnu solidarnost sa ženama, djevojkama i djevojčicama u SAD-u, kao i onima koji su uključeni u pružanje i zagovaranje prava i pristupa zakonitoj i sigurnoj skrbi u vezi s pobačajem u takvim teškim okolnostima te iskazuje potporu svima njima;
 3. podsjeća Vrhovni sud Sjedinjenih Američkih Država na važnost pridržavanja odluke u povijesnom predmetu *Roe/Wade* (1973.) i rezultirajuće ustavne zaštite prava na pobačaj u SAD-u;
 4. oštro osuđuje svako nazadovanje u području ljudskih i ustavnih prava; poziva na to da se poduzmu mjere za zaštitu prava na siguran i zakonit pobačaj u SAD-u te poziva SAD da se suzdrži od bilo kakvog nazadovanja; poziva relevantna tijela SAD-a na svim razinama, u skladu sa smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije za skrb u vezi s pobačajem, da u potpunosti dekriminaliziraju pristup uslugama pobačaja i njihovo pružanje, da zajamče sigurne, zakonite, besplatne i visokokvalitetne usluge seksualnog i reproduktivnog zdravlja na svojem državnom području te da ih učine lako dostupnima svim ženama i djevojčicama;
 5. poziva vladu savezne države Teksas da brzo stavi izvan snage zakon Senata br. 8; poziva vlade saveznih država Idaho i Oklahoma da stave izvan snage svoje slične zakone, uključujući zakon HB 4327 (Oklahoma); poziva svih 26 saveznih država SAD-a koje su pokrenule zakone koji još nisu provedivi, zakone u teoriji i druge mjere u vezi sa zabranama i ograničenjima pobačaja da ih stave izvan snage i da se pobrinu za to da usklade svoje zakonodavstvo s međunarodno zaštićenim ljudskim pravima žena i međunarodnim standardima ljudskih prava;
 6. duboko je zabrinut zbog činjenice da zabrane i druga ograničenja pobačaja nerazmjerno utječu na siromašne žene, posebno žene iz rasnih zajednica, uključujući crkinje, žene iz hispanskih i autohtonih zajednica, te na žene iz ruralnih područja, LGBTIQ osobe, žene s invaliditetom, adolescentice, migrantice, uključujući nezakonite migrantice, te kućanstva sa samohranim roditeljem koje vode žene; naglašava da su žene koje si zbog financijskih ili logističkih prepreka ne mogu

⁽¹⁸⁾ <https://www.ohchr.org/en/statements/2021/09/united-states-un-experts-denounce-further-attacks-against-right-safe-abortion>

četvrtak, 9. lipnja 2022.

priuštitu odlazak u klinike za reproduktivno zdravlje u susjednim državama ili zemljama izložene većem riziku od nesigurnih i po život opasnih postupaka te da su prisiljene iznijeti trudnoću do kraja protiv svoje volje, što predstavlja kršenje ljudskih prava i oblik rodno uvjetovanog nasilja⁽¹⁹⁾;

7. pozdravlja činjenicu da je Savezni zakon o zdravlju i zaštiti žena, čiji je cilj zaštita prava na skrb u vezi s pobačajem diljem SAD-a, donesen u Zastupničkom domu, ali duboko žali zbog činjenice da taj zakon nije prihvaćen u Senatu; poziva vladu SAD-a i/ili druga relevantna tijela SAD-a da poštuju, ispunjavaju i štite ljudska prava žena, djevojaka i djevojčica, među ostalim njihova prava na život, privatnost, zdravlje i jednakost te nediskriminaciju, kao i njihovu slobodu od diskriminacije, nasilja i mučenja ili okrutnog, neljudskog i ponižavajućeg postupanja, uspostavljanjem i podupiranjem pravne zaštite na saveznoj razini za pristup sigurnim, zakonitim i visokokvalitetnim uslugama u području seksualnog i reproduktivnog zdravlja, uključujući pobačaj, za sve žene, djevojke i djevojčice;

8. potiče predsjednika Joea Bidena i njegovu administraciju da pojačaju napore i nastave podupirati prava na pobačaj te ga poziva da zajamči pristup sigurnom i zakonitom pobačaju; potiče vladu SAD-a da uloži dodatne napore kako bi osigurala da pobačaj i kontracepcija budu integrirani u pružanje sveobuhvatnih informacija, obrazovanja i usluga u području seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava prilagođenih dobi te da budu dostupni svima; pozdravlja činjenicu da su financijska sredstva SAD-a ponovno stavljena na raspolaganje UN-ovoj agenciji za seksualno i reproduktivno zdravlje (UNFPA), te poziva vladu SAD-a i/ili druga relevantna tijela SAD-a da nastave podupirati seksualno i reproduktivno zdravlje i prava te da to čine u okviru UN-a i na drugim multilateralnim forumima;

9. apelira na vladu SAD-a i/ili druga relevantna tijela SAD-a da osiguraju odgovarajuću federalnu, ustavnu i zakonsku zaštitu prava na prekid trudnoće te, osim toga, potiče vladu SAD-a da u potpunosti dekriminalizira pobačaj, što zahtijeva ne samo okončanje kažnjavanja žena, djevojaka i djevojčica te drugih trudnih osoba, pružatelja zdravstvene skrbi i drugih koji pomažu s uslugama pobačaja, već i uklanjanje pobačaja iz kaznenog zakonodavstva saveznih država te ukidanje svih ostalih zakona, politika i praksi usmjerenih na kažnjavanje;

10. snažno potiče vladu SAD-a i/ili druga relevantna tijela SAD-a da uklone sve prepreke uslugama pobačaja, uključujući pristanak ili obavješćivanje treće strane, obvezna razdoblja čekanja i odobrenja sudaca ili medicinskih vijeća te da diljem zemlje zajamče pravodoban pristup skrbi u vezi s pobačajem; poziva vladu SAD-a da se pobrine za to da se usluga pruža bez diskriminacije, uznemiravanja, prisile, straha ili zastrašivanja, uz dužno poštovanje privatnosti žena i povjerljivosti te uz odgovarajuću zaštitu i poštovanje pružatelja zdravstvene skrbi;

11. poziva vladu SAD-a i/ili druga relevantna tijela SAD-a da reguliraju odbijanja pružatelja zdravstvene skrbi da pruže zakonite usluge pobačaja, među ostalim na temelju klauzule o prizivu savjesti, na način kojim se ženama ne uskraćuje pristup pobačaju;

12. zabrinut je zbog prikupljanja i zlouporabe podataka o pojedincima koji traže usluge pobačaja; poziva vladu SAD-a da se pobrine za to da su zakoni i politike o zaštiti podataka u skladu s međunarodnim standardima ljudskih prava i da zajamči da se obradom osjetljivih osobnih informacija, kao što su zdravstveni podaci i informacije, poštuju prava pojedinaca te da se ona temelji na njihovu slobodnom, posebnom, informiranom i izričitom pristanku na prikupljanje i obradu osobnih podataka; poziva usluge digitalne distribucije da osiguraju da se u okviru svih aplikacija poštuju zakoni o upotrebi i zaštiti podataka;

13. prepoznaje ulogu nevladinih organizacija kao pružatelja usluga i zagovornika seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u SAD-u te ih potiče da nastave sa svojim radom; potvrđuje da je tim nevladinim organizacijama potrebno odgovarajuće financiranje kako bi mogle djelovati; ističe da usluge koje pružaju te nevladine organizacije odgovaraju potrebama i ljudskim pravima žena, djevojaka i djevojčica; ističe da njihov rad ne može zamijeniti odgovornost države da zajamči pristup javnim, zakonitim i sigurnim uslugama pobačaja;

⁽¹⁹⁾ https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf

četvrtak, 9. lipnja 2022.

14. poziva vladu SAD-a da poduzme potrebne mjere kako bi se osigurala socijalna potpora, osobito u slučajevima kućanstava sa samohranom majkom i tinejdžerskih trudnoća, među ostalim s pomoću univerzalne skrbi za djecu i zdravstvene skrbi;

15. poziva vladu SAD-a da potpiše i ratificira sve preostale⁽²⁰⁾ konvencije i protokole Ujedinjenih naroda i regija u području ljudskih prava, uključujući Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979.;

16. duboko je zabrinut zbog mogućih posljedica za prava žena diljem svijeta u slučaju da Vrhovni sud SAD-a ukine presudu u predmetu *Roe/Wade*; duboko je zabrinut zbog mogućnosti odvracajućeg učinka na određivanje prioriteta i financiranje usluga povezanih sa seksualnim i reproduktivnim zdravljem i pravima, koje su uvelike već stavljene u drugi plan te su nedovoljno financirane i unutar SAD-a i na globalnoj razini; sa zabrinutošću ističe da bi u zemljama koje u velikoj mjeri ovise o pomoći SAD-a za programe javnog zdravlja njezino ukidanje moglo utjecati na predanost tih vlada osiguravanju usluga pobačaja i drugim reproduktivnim pravima;

17. pozdravlja nedavne pozitivne pomake u pogledu prava na pobačaj u Argentini, Meksiku, Ekvadoru, Kolumbiji i Čileu koji ukazuju na važan iskorak u području prava žena u Južnoj Americi, kao i u drugim zemljama diljem svijeta, kao što su Angola, Indija, Kenija, Novi Zeland, Sjeverna Irska, Južna Koreja i Tajland;

18. naglašava da je važno osigurati sudjelovanje žena, djevojaka i djevojčica u oblikovanju zakona i politika koji na njih utječu i koji se odnose na njihova ljudska prava, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje i prava, posebno skrb u vezi s pobačajem, te da im se u slučaju kršenja njihovih prava zajamče pravda i pravna zaštita;

19. ističe nedostatak pristupa kontracepcijskim sredstvima i postojeće nezadovoljene potrebe⁽²¹⁾; ističe da žene snose nerazmjernu odgovornost za kontracepciju, koju bi trebale dijeliti s muškarcima; u tom pogledu naglašava da je potrebno razviti i promicati kontracepcijska sredstva za muškarce kako bi se smanjio broj neželjenih trudnoća; naglašava da bi prednost trebalo dati borbi protiv seksualnog nasilja i sveobuhvatnom obrazovanju o seksualnosti i odnosima za sve koje je primjereno dobi i utemeljeno na dokazima, nizu visokokvalitetnih, dostupnih, sigurnih, cjenovno pristupačnih i, prema potrebi, besplatnih kontracepcijskih metoda i potrepština te savjetovanju o planiranju obitelji, kao i zdravstvenim uslugama;

20. poziva EU i države članice da pruže svu moguću potporu, uključujući i onu financijsku, organizacijama civilnog društva sa sjedištem u SAD-u koje štite, promiču i pružaju seksualno i reproduktivno zdravlje i prava u toj zemlji, kao izraz svoje nepokolebljive predanosti tim pravima; nadalje poziva države članice da pruže sigurno utočište svim zdravstvenim djelatnicima koji bi mogli biti izloženi riziku od sudskog progona ili drugih oblika uznemiravanja zbog svojeg legitimnog rada u pružanju skrbi u vezi s pobačajem;

⁽²⁰⁾ Uključujući, među ostalim, Fakultativni protokol uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (1999.), Američku konvenciju o ljudskim pravima (1969.), Dodatni protokol uz Američku konvenciju o ljudskim pravima u području gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava (1988.), Protokol uz Američku konvenciju o ljudskim pravima za ukidanje smrtne kazne (1990.), Prvi i drugi fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966. odnosno 1989.), Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.), Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (2008.), Fakultativni protokol uz Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja (2002.), Konvenciju UN-a o pravima djeteta (1989.), Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta o postupku komunikacije (2011.), Međunarodnu konvenciju o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji (1990.), Konvenciju o statusu izbjeglica (1951.), Međunarodnu konvenciju o zaštiti svih osoba od prisilnog nestanka (2006.), Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom (2006.) i Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom (2006.).

⁽²¹⁾ Izvješće UNFPA-e o stanju svjetskog stanovništva, *Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy* (Vidjeti skriveno: Argumenti za djelovanje u slučaju zanemarene krize neželjenih trudnoća), 30. ožujka 2022.

četvrtak, 9. lipnja 2022.

21. poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje, Komisiju i sve države članice EU-a da iskoriste sve instrumente koji su im na raspolaganju kako bi ojačale svoje djelovanje u borbi protiv nazadovanja u pogledu prava žena te seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava, među ostalim nadoknadom svakog mogućeg smanjenja financijskih sredstava SAD-a za seksualno i reproduktivno zdravlje i prava na globalnoj razini te snažnim zagovaranjem i davanjem prednosti univerzalnom pristupu sigurnom i zakonitom pobačaju i drugim oblicima seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u svojim vanjskim odnosima;
22. poziva EU i njegove države članice da potaknu vladu SAD-a da na saveznoj razini uspostavi pravnu zaštitu prava na pobačaj te da ta pitanja ljudskih prava tematiziraju u svojim odnosima sa SAD-om na svim razinama i na svim relevantnim međunarodnim forumima, ističući da ona predstavljaju oblik nasilja nad ženama, djevojkama i djevojčicama; nadalje poziva Delegaciju EU-a u SAD-u da u suradnji s relevantnim američkim tijelima i u lokalnoj provedbi GAP-a III prednost da seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima;
23. poziva EU i njegove države članice da snažno podupru seksualno i reproduktivno zdravlje i prava za sve, među ostalim promicanjem pojačane pravne zaštite unutar granica EU-a i uklanjanjem prepreka ostvarivanju tih prava;
24. poziva EU i njegove države članice da uključe pravo na pobačaj u Povelju;
25. poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje, delegacije EU-a i veleposlanstva država članica diljem svijeta da proaktivno pomažu borcima za ljudska prava koji se bave seksualnim i reproduktivnim zdravljem i pravima te da ih zaštite, posebno u zemljama u kojima je ograničeno pravo na pobačaj i pristup pobačaju;
26. poziva potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, posebnog predstavnika EU-a za ljudska prava i povjerenicu zaduženu za rodnu ravnopravnost da, u slučaju ukidanja presude u predmetu *Roe/Wade*, uzmu u obzir osudu i odbacivanje tog kršenja seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava žena i njihova prava na zdravstvenu skrb, kao i pravne nesigurnosti koju će to prouzročiti u komunikaciji sa službenicima SAD-a;
27. ističe da je u skladu s Pekinškom platformom za djelovanje i Programom djelovanja ICPD-a potrebno zaštititi prava svih pojedinaca na tjelesni integritet i autonomiju te osigurati pristup osnovnim uslugama kojima se ostvaruje to pravo; naglašava da je pristup zdravstvenoj skrbi temeljno ljudsko pravo i da je država obvezna pružati i jamčiti zdravstvenu skrb za sve; poziva na to da se u nacionalne strategije, politike i programe za univerzalno zdravstveno osiguranje uključi sveobuhvatni globalni pristup u području osnovnog seksualnog i reproduktivnog zdravlja, uključujući mjere za sprečavanje i izbjegavanje nesigurnih i nezakonitih pobačaja, kao i odredbu o skrbi nakon pobačaja; žali zbog činjenice da zdravstvena skrb nije dostupna svima u SAD-u; podsjeća da je siromaštvo usko povezano s prisilnim nastavkom trudnoće i nedostatkom mogućnosti sigurnog i zakonitog pobačaja;
28. ponovno potvrđuje da pobačaj uvijek mora biti dobrovoljna odluka koja se temelji na zahtjevu osobe i koja se donosi slobodnom voljom u skladu s medicinskim standardima i dostupnosti, pristupačnosti, priuštivosti i sigurnosti na temelju smjernica Svjetske zdravstvene organizacije; poziva države članice da osiguraju univerzalan pristup sigurnom i zakonitom pobačaju te poštovanje prava na slobodu, privatnost i najbolju moguću zdravstvenu skrb;
29. apelira na države članice da dekriminaliziraju pobačaj te uklone i suzbiju prepreke sigurnom i zakonitom pobačaju i pristupu seksualnoj i reproduktivnoj zdravstvenoj skrbi i uslugama; poziva države članice da zajamče pristup sigurnim, zakonitim i besplatnim uslugama pobačaja, uslugama i potrepštinama u području prenatalne skrbi i skrbi o roditeljima, dobrovoljnom planiranju obitelji, kontracepcijskim sredstvima, uslugama prilagođenima mladima, kao i mjerama prevencije HIV-a, liječenju, skrbi i potpori, bez diskriminacije;
30. osuđuje činjenicu da žene ne mogu pristupiti uslugama pobačaja zbog prakse uobičajene u nekim državama članicama u kojima liječnici, a ponekad i cijele zdravstvene ustanove, odbiju pružati zdravstvene usluge na temelju takozvanog priziva savjesti, što dovodi do uskraćivanja skrbi u vezi s pobačajem na temelju vjere ili savjesti te ugrožava život i prava žena; primjećuje da se prigovor savjesti često primjenjuje u situacijama u kojima bi bilo kakva odgoda mogla ugroziti život ili zdravlje pacijenta;

četvrtak, 9. lipnja 2022.

31. apelira na Komisiju da u potpunosti iskoristi svoje ovlasti u području zdravstvene politike i da pruži podršku državama članicama u jamčenju univerzalnog pristupa seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima u okviru programa „EU za zdravlje” za razdoblje 2021. – 2027.; u promicanju informacija i obrazovanja u području zdravlja; u jačanju nacionalnih zdravstvenih sustava i uzlaznoj konvergenciji zdravstvenih standarda kako bi se smanjile zdravstvene nejednakosti unutar država članica i među njima; te u olakšavanju razmjene najboljih praksi među državama članicama u pogledu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava; poziva države članice da napreduju na putu prema univerzalnom zdravstvenom osiguranju, za što su od ključne važnosti seksualno i reproduktivno zdravlje i prava;

32. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Europske komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, posebnom predstavniku Europske unije za ljudska prava, predsjedniku Sjedinjenih Američkih Država i njegovoj administraciji, Kongresu SAD-a te Vrhovnom sudu SAD-a.
